

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

Qvæst. 1. An & quid sit nutritio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

mentum *Calulatoris*, in quo soluendo tantam difficultatem inueniunt Authores, ut vnusquisque alterius solutione reiecta, propriam excogitare voluerit sic, ut tot sint solutiones quot Authores qui nostram conclusionem tenent, quibus omnibus impugnatis facile sibi respondere videtur

Auersa respondet concedendo sequelam, quam non putat absurda: Sed re vera non vidit aut saltem non effugit difficultatem: nam quamuis non sit absurdum, quod idem simul moueatur motibus diuersis ad qualitates contrarias in gradibus, in quibus sunt compossibiles, tamen, ut ipse *Auersa* fateatur & ex se manifeste patet, non potest simul moueri ad illas in gradibus impossibilibus: argumentum autem vult hoc, non primum.

Itaque respondeo negando sequelam, quia prius debet frigidum producere frigus in illa parte repatiēte, quam pars ignis non repassa agat in ipsam: ergo non patitur simul pars repassa a passio frigido, & a parte non repassa.

Probatur antecedens, quia pars non repassa non potest agere in partem repassam, nisi inueniat ipsam dissimilem: non sit autem dissimilis, nisi par actionem passi producentis frigus in ipsa: ergo prius debet frige fieri a passio, quā pars non repassa poterit agere in ipsam. Quod si supponatur pars repassa habere septem gradus caloris, & tam passum esse applicatum ad producendum secundum gradum frigoris, quam partem non repatiētem ad producendum vnum gradum caloris; tum dico potentius habiturum effectum; & si sint æque potentia, vel neutrum producturum aliquid, vel determinandum a Deo quodnam ex ipsis debet producere.

34. *Simile huic est aliud argumentum*, quod proponunt sibi *Complutenſes*; si ignis dum ageret in aquam medio aëre, simul repateretur ab aqua, medio eodem aëre, aër deberet caleſcere ab igne & frige fieri ab aqua, & sic moueretur motibus contrariis.

Respondent Complutenſes in aëre illo intermedio assignandam esse partem determinatam ipsius cuiuslibet ex agentibus contrariis, maiorem vel minorem, iuxta maiorem vel minorem actiuitatem cuiusque; unde duo illa contraria agentia non agent simul in eandem partem istius medi; sed vnum in vnā partem & alterum in alteram; & quando alterant suas partes, tum quodlibet ex illis facit vnum agens cum sua parte & sic immediate in se inuicem agunt & reagent, nec mouent idem motibus contrariis.

Hæc responsio forte in re est bona, sed facilius respondetur, non esse inconueniens, quod idem moueatur motibus diuersis ad qualitates contrarias in gradibus, in quibus compatiuntur se inuicem naturaliter; in casu autem argumenti aliud non sequeretur de aëre medio inter ignem & aquam.

25. *Quæres*, an omne agens dum agit in passum, ab eodem passio repatiatur.

Respondeo primò non esse dubium, quin agens spirituale, verbi gratia Angelus, possit agere, mouendo corpora, absque eo quod patiatur ab ipsis; & quin etiam agentia naturalia possint producere species intentionales in subiectis, a quibus non patiuntur. Vnde difficultas est tantum; an quando agens agit in passum producendo in ipso aliquam qualitatem contrariam qualitibus passi, semper ab eodem passio repatiatur recipiendo ab ipso aliquem gradum contrariæ qualitatis suæ. In hoc ergo sensu

Respondeo secundò cum communi sententia affirmative, contra *Arriagam* disp... num. 19.

Probatur manifeste, quia illud passum est applicatum tam sufficienter, ut agat in agens illud, quam ut patiatur ab ipso, & est causa naturalis naturaliter productiua talis formæ, qualem in se habet in quocumque subiecto capaci: sed agens est subiectum capax: ergo.

Confirmatur respondendo ad rationes huius authoris. *Obiicit ergo primò*: stupa habens septem gradus caloris, & vnum frigoris applicatum igni, patitur ab igne & non agit in ignem: ergo falsa est nostra resolutio.

Probat autecedens quoad primam partem, quia re-

cipit ab igne octauum gradum, quo disponitur ad formam ignis.

Probatur etiam quoad secundam partem, quia in eo instanti, in quo applicatur & deberet agere in ignem per illum gradum frigoris non habet illum gradum frigoris: nam in eodem instanti producit ignis octauum gradum, quo expellitur ille vnicus gradus frigoris.

Respondetur: hoc argumentum supponere falsum, nimirum gradus intensiōis esse indiuisibiles, cum tamen quilibet ex illis sit diuisibilis in infinitum.

Sed respondeo in forma, negando antecedens, quoad secundam partem: & ad eius probationem dico quod in eo instanti, quo applicatur, non tollatur gradus frigoris, sed in tempore sequenti tollitur successiue, & successiue etiam per illum reagit in ignem.

36. *Obiicit secundò* nulla est necessitas fingendi dependentiam agentis a reactione: ergo.

Probatur antecedens, licet enim quando passum habet fortem qualitatem, reagat, tamen non est necesse ut semper habeat tam fortem qualitatem, ut possit reagere.

Confirmatur, quia non est credibile exiguum stupam in maximum ignem proiectam infrigidare illum: ergo.

Respondeo, negando antecedens, & ad probationem dico, quod sicut quando passum habet fortem qualitatem, fortiter reagit: ita quando habet minus fortem, minus fortiter reagit; nec vnquam habet tam debilem quin aliquo modo reagere possit.

Ad confirmationem Respondeo, negando antecedens: cum enim habeat aliquid actiuitatis, & ignis quantumuis magnus possit aliquantulum pati, cur non ageret in illum?

DISPUT. XXVI.

De nutritione, augmentatione, rarefactione, condensatione.

DE omnibus his actionibus, quæ conducere solent ad generationes, & corruptiones rerum corruptibilium, hac vnica disputatione agendum est.

QVÆSTIO I.

An, & quid sit Nutritio.

1. Nutritio duas potissimum significationes habet.

Primo significat conuersionem alimenti in propriam substantiam, & sic non solum viuientia corpora, sed etiam non viuientia nutriuntur; unde ignis dum conuertit lignum in propriam substantiam, dicitur consequenter nutrire se.

Secundo proprius significat conuersionem nutrimenti, quæ virtute vitali fit, id est virtute intrinseca viuentis, & de nutritione hoc modo accepta in hac disputatione agimus.

CONCLUSIO I.

Nutritio est aggeneratio vnius partis substantialis ad aliam factam per virtutem viuentis transmutantis materiam alimenti in suam substantiam, seu mutatio substantialis facta virtute vitali viuentis, per quam materia alimenti mutatur ex primatione forma substantialis nutrimenti viuentis ad illam, & simul coniungitur integraliter cum nutritio. Hæc est in re communis, patetque veritas eius ex declaratione.

Dicitur mutatio substantialis, ut distinguatur ab augmentatione, & alteratione, quæ cum habent pro termino ad quem accidunt, dicuntur accidentales: significatur autem hæc particula in priori descriptione per ly aggeneratio, per quod intelligitur quod nutritio fit generatio quædam, & consequenter fit mutatio substantialis.

Dicitur facta virtute vitali agentis, ut excludatur nutritio primo modo sumpta. Reliqua ponuntur, ut distinguatur

Facilior
responsio.

An omne
agens a-
gendo re-
patiatur.

Resolu-
tio affir-
mativa.

Duplici
nutritio.

Quid nu-
tritio
proprie
dicta.

guatur à generatione, per quam viuens producit sibi simile, sed non aggenerat illud sibi, hoc est non coniungit secum illud integraliter.

CONCLUSIO. II.

2. Datur huiusmodi nutritio. Est Scoti 1. d. 47. quæst. 1. Rub. cap. 5. quæst. 1. de augmentatione, & communis contra Magist. asserentem viuens nunquam acquirere nouam substantiam, sed cum ea, quam accepit à parentibus, semper perseuerare; cibo tamen indigere, non ut conuertat illum in propriam substantiam, sed ut sit pabulum caloris naturalis, ne deficiente alio pabulo ageret in propriam viuentis substantiam, eamque consumeret.

Probatur conclusio primo autoritate Philosophi primo de generatione cap. 5.

Probatur secundo ratione, quia certum est per actionem caloris naturalis hominem & cetera alia non solum deperdere aliquid sanguinis sui, sed etiam carnis, ut manifeste videtur in grani infirmitate: ergo si non repararetur iste sanguis, & caro, præterquam quod valde cito deficeret, nunquam conualesceret ex infirmitate, nec ad pristinum statum perueniret: illa restauratio fit per nutritionem: ergo datur nutritio.

Confirmatur, quia euidenter est quod homo crescat, & decreseat in substantia: sed non potest explicari quomodo hoc fiat, nisi perdendo, & acquirendo aliquas partes substantiales: ergo datur talis acquisitio, & consequenter nutritio.

Dices primo, hominem crescere per rarefactionem substantiæ à parentibus acceptæ.

Contra, quia sic, cum perueniret aliquis ad magnam molem, ipsius substantia esset valde tenuis & multo minus solida quam substantia pueri; quod est absurdum, & contra experientiam.

Dices secundo, homo fit maior per acquisitionem nouæ quantitatis in eadem ipsa substantia, quæ antea erat sub minori quantitate.

Contra, quia nil potest acquirere nouam quantitatem sine nouis partibus substantialibus, quin saltem rarefiat: sed homo dum crescit, non rarefit: ergo.

Probatur tertio, quia æquæ perfecta est vis vegetatiua in homine, ac in brutis: ergo sicut bruta nutriuntur secundum Aduers. ita dicendum est de homine.

Confirmatur, quia propterea iudicamus bruta propriè nutrir, quia videmus ipsorum corpora augeri mediante comestione: sed idem videmus de homine: ergo.

3. Obijciens primo dictum illud Christi, *Quod intrat in os, non inquinat animam, sed vadit per secessum*: ergo non conuertitur in substantiam.

Respondetur, distinguendo consequens: secundum partes impuriore, concedo, secundum partes puriores, nego consequentiam.

Obijciens secundo, si conuerteretur materia alimenti in substantiam hominis aliti, deberet anima rationalis vniri isti materiæ virtute potentiæ nutritiæ: sed hoc est falsum: ergo. Probatur minor, quia potentia nutritiua, cum sit corporea, non potest attingere vnionem animæ, cum sit spiritalis.

Respondetur, si potentia generatiua non obstante corporeitate sua producat vnionem animæ cum corpore in generatione, potentiam nutritiuam posse similiter producere vnionem animæ ad partem corporis nutritione acquisitam. Quod si potentia generatiua non poterit nec debeat id facere, idem dicendum erit de nutritiua; unde quidquid dixerint aduersarij de illa, nos dicemus de hac. In rei tamen veritate probabilius est, quod vnio animæ producat in solo Deo tam in generatione, quam in nutritione.

4. Quæres, quomodo fiat nutritio. *Respondetur* multas mutationes intercedere in nutritione: nam in primis cibis alteratur in ore per contritionem & admixtionem salium; inde autem delatus ad stomachum calore naturali eiusdem, adiuantibus etiam vicinis partibus, præteritum hepate, concoquitur, & in massam quandam, quam chylum Medici vocant, transformatur; cuius chyli per

intimum stomachi orificium ad ima detrusi, & per intestina, flexuosa circuitione deducti, perfectissima pars per venas massarum fugitur, & reliquis partibus per secessum transmissis, trahitur ad iecur, à quo amplius depurata condertitur in chimum, quæ est massa quædam aggregata ex quatuor humoribus, scilicet sanguine, pituita seu flegmate, flaua bili seu colera, & atra bili, seu melancholia. Ex quibus flaua bilis in folliculum fellis, qui ad iecoris portas situs est, conicitur; & atra bilis ad splenem amandatur; pituita proprium receptaculum non habet, sed deseruit tanquam vehiculum ad deferendum sanguinem per vniuersum corpus, & ad humectandos artus, ne frequenti agitatione arseant. Sanguis denique per venam, quæ caua magna dicitur, ad omnes partes corporis deducitur, & ex ipso vnaquæque pars aliquam partem conuertit in suam substantiam. In hac autem conuersione consistit ipsa nutritio formaliter loquendo & realiter: nam si hæc sola fieret, nutrire- tur viuens, quamuis reliquæ mutationes non præcessissent; non autem nutritur, si hæc non fieret, quamuis reliquæ adfuissent.

5. Quæres secundo, an nutritio distinguatur essentialiter à generatione.

Respondetur, affirmatiuè, quia nutritio est actio, per quam vitaliter coniungit vna substantia alias partes nouas sibi: generatio autem non est talis.

Dices terminum nutritionis esse formam substantialem aggeneratam: sed illa forma est eiusdem rationis cum forma substantiali producta per generationem: ut patet in nutritione equi: ergo non distinguuntur specie nutritio & generatio equi: quia actiones non distinguuntur specie, nisi termini earum sic distinguantur.

Respondetur, distinguendo maiorem: ut aggenerata, hoc est producta secundum se, & continuata cum substantia nutrita, concedo maiorem; secundum se præcise, aut secundum quod producit præcise, nego maiorem. Distinguo similiter minorem; secundum se præcise, concedo minorem; ut aggenerata, nego minorem & consequentiam.

Quæres tertio, an terminus nutritionis sit substantia viuentis, ut intra lineam substantiæ habet rationem partis. Hanc difficultatem fusissimè examinant Complutenses hic quæstione tertia, & defendunt partem negatiuam, quia putant substantiam non habere partes entitatiuas ex se, sed à quantitate. At ex dictis in Logica tenenda est pars affirmatiua, quæ sane mihi tam euidenter apparet, ut mirer homines doctos de ea dubitare posse: nam tam certum est, quæ dari nutritionem, quod per nutritionem aliquid substantiale acquiratur, quod ante acquisitionem non fuit, & illud esse distinctum realiter ab eo, quod ante acquisitionem fuit; alias ante fuisset; & deinde illud coniungi cum eo, quod ante fuit: ergo facit aliquod totum cum illo quod ante fuit, cuius totius ipsum est pars. Sed non est perdendum tempus in rei manifestissimæ probatione, videantur dicta in Logica de quantitate.

QVÆSTIO II.

Virum viuens maneat idem numero toto tempore quo viuit.

6. Ratio difficultatis est, quia per actionem caloris naturalis & aliorum agentium, tam interiorum quam exteriorum, certum est, quod viuentia deperdant aliquid suæ substantiæ, & quod per nutritionem acquirant sibi nouas partes substantiales, aliquando maiores, quam perdiderunt, aliquando æquales, aliquando minores. Cum ergo secundum omnes partes hoc modo consumantur & reficiantur viuentia, dubium est, virum si diu viuat aliquod viuens, aliqua pars ex illis, quas accepit à generante, in fine vitæ permaneat. Et quidem, quantum ad homines, cum semper maneat anima rationalis eadem, quæ est eorum præcipua pars, quamuis succede

An nutritio distinguatur essentialiter à generatione.

Terminus nutritio- nis est substantia, ut habet rationem partis.

Quomodo fit nutritio.